

Pünkösöd vigíliája

Jo 3,1-5

Lélekkíaradás

„Mindezek után kiárasztom Lelkemet minden testre. Fiaitok és leányaitok jövendőlni fognak, véneitek álmokat álmodnak, ifjaitok meg látomásokat látnak. Sőt, még a szolgálókra és a szolgálókra is kiárasztom Lelkemet azokban a napokban. Égen és földön jeleket mutatok, vért és tüzet, füstoszlopokat. A nap elsötétedik, a hold vérré változik, mielőtt eljön az Úr nagy és rettenetes napja. Aki segítségül hívja az Úr nevét, az megmenekül, mert Sion hegyén és Jeruzsálemben lesz a menedék – amint megmondta az Úr – a menekültek számára, akiket meghív az Úr.”

Joel próféta valószínűleg Kr. e. VI. században működött, de a könyve csak a Kr. e. III. századtól vált ismertté. Kevés történeti utalást találunk benne, és leginkább az Úr napja-tan bemutatása uralja a könyv látomásait. Ezek között az egyik legjelentősebb a „Lélek kiáradásáról” szóló leírás. A próféta működéséhez kellett különleges istenadomány. Régtől fogva úgy gondolták, hogy a próféta szemléletmódja azért különbözik a kortársaitól, mert Isten Lelke uralja a gondolatait. Az Ószövetség leginkább egyedi személyeket vagy kisebb csoportokat mutatott be ilyen állapotban, írásaikat, az úgynevezett orákulumokat különleges vallási tanításként közölte.

A jelen szöveg viszont olyan állapotról szól, amely egy egész népet érint, férfiakat és nőket, szabadokat és rabszolgákat egyaránt. Nem véletlen, hogy az ősegyházban az első pünkösöd vallási eseményeinek átélői hamar felfedezték ezt a szöveget. Azok, akik együtt voltak imádságban, (ApCsel 2,42-47) úgy érezték, most teljesedik be, amiről Joel próféta beszélt.

Jézus tanításai és tettei nemcsak a külvilágban, hanem az emberek lelkében is csodát műveltek, a feltámadása után pedig egy új, lelkes közösség jött létre, amely mindennél jobban érzékeny volt Isten Lelkének befogadására. Az egyház intézményeinek kialakulásával egyre kevesebb szó esett a Lélekről, és egyre több az intézmény munka- és hatalmi megoszlásáról.

Gál Ferenc viszont már az 1960-as években felfedezte, hogy „Napjainkban a kereszténységben újra előtérbe lépett a Szentlélekről való beszéd. Sőt nemcsak a beszéd, hanem a Szentlélek jelenlétének, erejé-

nek, működésének a hitbéli megtapasztalása, illetve a megtapasztalás keresése. Mindenütt hangoztatják, hogy a vallásosság akkor személyes, ha élményszerű. Ezért mind a hívők, mind a teológia szívesen nyúl vissza ahhoz a kezdethez, az apostoli igehirdetéshez, amelyben az ihletettséget, a kezdeményezést és a természetfölöttséget a Szentléleknek tulajdonították. Korunkban a Szentlélekről szóló beszéd úgy jelentkezett mint újdonság, nagy felfedezés. Pedig Krisztus úgy küldte el őt az Atyától, hogy „örökre az egyházzal maradjon” (Jn 14, 16). Ő lett az egyház számára az Igazság Lelke és a Vigasztaló, ő lett a kegyelem és a hatalom forrása; nélküle tehát az egyház nem állhatott volna fenn. Pál apostol kereken kijelentette, hogy a Lélek ereje nélkül még az az egyszerű hitbéli aktus sem jönne létre, amely megvallja, hogy „Jézus az Úr” (1 Kor 12,3). Az elmúlt századokban azonban a kívülről jövő kifogások és támadások ellen a teológia az egyház jogosultságát főleg úgy akarta megvédeni, hogy egész valósága és berendezkedése szerint visszavezette alapítójához, Krisztushoz. Hovatovább az a kép alakult ki, hogy az egyház nem más, mint a történelemben tovább élő Krisztus. Krisztus az Atyától kapott hatalmi teljességgel rendelkezett, azért az ő intézkedéséből le lehetett vezetni a szentségek erejét és a törvény hatékonyságát. Pedig Krisztus rendelkezései csak a Szentlélek eljövetelekor váltak valósággá. Ezért már Aquinói Tamás leírta azt a teológiai megállapítást, hogy „az új szövetség törvénye nem más, mint a Szentlélek kegyelme”.

Amikor ma új pünkösdről, pünkösdi mozgalomról, karizmatikus megújulásról hallunk, az mind kapcsolatos a Szentlélek jelenlétének megvallásával, és egyúttal azzal az igyekezettel, hogy a kereszténységben közvetlenebbül megragadjuk a természetfölötti misztériumot.

Teológiai eszmefuttatásokat olvashatunk arról, hogy a kereszténység fennmaradása, hatékonysága vagy hanyatlása nem egyszerűen szociológiai tényezők függvénye, hanem inkább a Szentlélek kegyelmi hatásának befogadásától vagy visszautasításától függ. Teológiai nyelven úgy fejezhetjük ki magunkat, hogy a pneumatológia újra jelentős része lett a teológiának, s meggyőződésünk, hogy az egyház reformjának is ezen a úton kell haladnia.